

10 romaniväestön osallistamista koskevaa yhteistä perusperiaatetta

Romaniväestön osallistamista koskevien yhteisten perusperiaatteiden tarkoituksena on ohjata EU:n elimiä ja jäsenvaltioita niiden suunnittelussa ja toteuttaessa uusia politiikkoja tai hankkeita romanien osallistamiseksi.

Periaatteet muodostavat poliittisen julistuksen, joka ei ole oikeudellisesti sitova. Jäsenvaltiot ovat kuitenkin ilmaisseet haluavansa laatia tulevat aloitteensa niiden mukaisesti.

1. Rakentavat, käytännönläheiset ja syrjimättömät politiikat
2. Nimenomainen, mutta ei poissulkeva kohdentaminen
3. Kulttuurienvälinen lähestymistapa
4. Tavoitteena osallistuminen vallitsevaan yhteiskuntaan
5. Tietoisuus sukupuolinäkökohdista
6. Hyviksi todettujen politiikkojen jakaminen
7. Yhteisön välineiden käyttäminen
8. Alue- ja paikallisviranomaisten osallistuminen
9. Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen
10. Romaniväestön aktiivinen osallistuminen

Osa periaatteista on jo vanhastaan tuttuja. Osa taas on hyvin innovatiivisia, niitä ovat muun muassa seuraavat:

- "Nimenomaisella, mutta ei poissulkevalla kohdentamisella" tarkoitetaan sitä, että romaneja ei aseteta erilleen muista ryhmistä, vaan toimilla pyritään parantamaan kaikkien samankaltaisissa oloissa elävien ryhmien elintasoja ja elinympäristöä.
- "Kulttuurienvälinen lähestymistapa" korostaa sitä, että sekä romaneilla että valtaväestöllä on paljon opittavaa toinen toisiltaan ja että ennakkoluulojen ja stereotyyppien torjumisen ohella on myös syytä edistää kulttuurienvälistä oppimista ja kulttuurienvälisyyteen liittyviä taitoja.
- "Tavoitteena osallistuminen vallitsevaan yhteiskuntaan" korostaa sitä, että politiikoilla tulisi tukea romaneita osallistumaan täysipainoisesti vallitsevaan yhteiskuntaan erillisten romanien asutusalueiden ja työmarkkinoiden kehittämisen sijaan.

Linkit

Euroopan komission
romaniväestöä koskeva verkkosivusto
<http://ec.europa.eu/roma>

Euroopan komissio, työllisyysasioiden
pääosasto, syrjinnän vastainen yksikkö
<http://ec.europa.eu/anti-discrimination>

"Moninaisuuden puolesta.
Syrjintää vastaan." -tiedotuskampanja
www.stop-discrimination.info

Euroopan sosiaalirahasto
<http://ec.europa.eu/esf>

Euroopan aluekehitysrahasto
http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_fi.htm

KE-78-09-898-F1-D

Kuvat: JPH Woodland – © Euroopan unionin Reporterit

EU:n romaneja tukevat toimet

Euroopan unionin aloite

Tilastotietoja

Romanit ovat yksi EU:n suurimmista etnisistä vähemmistöistä. EU:n eri jäsenvaltioissa asuu yhteensä noin 10-12 miljoonaa romania, joista monet elävät vaikeassa tilanteessa. Romanian kokemuksiä äskettäin kartoittaneesta tutkimuksesta* kävi ilmi, että

- puolet tutkimukseen osallistuneista romaneista oli kohdannut syrjintää vähintään kerran edeltäneen vuoden aikana
- syrjintää kohdanneet vastaajat olivat tulleet syrjityiksi keskimäärin 11 kertaa 12 kuukauden aikana
- 69 prosenttia tutkimukseen osallistuneista romaneista piti etniseen tai maahanmuuttajataustaan perustuvaa syrjintää maassaan yleisenä.

* Euroopan unionin perusoikeusviraston laatima raportti "Data in Focus Report 1 – The Roma, EU-MIDIS: European Union Minorities and Discrimination Survey" (2009). Raporttisarjassa esitellään ensimmäistä EU:n laajuisia tutkimusta, jossa maahanmuuttajilta ja etnisten vähemmistöryhmien jäseniltä on tiedusteltu heidän kokemuksistaan syrjinnästä ja rikosten uhriksi joutumisesta jokapäiväisessä elämässä. <http://fra.europa.eu/eu-midis>

Lainsäädäntö

EU:n valtuudet torjua syrjintää perustuvat perussopimuksen artiklaan 19.

Jäsenvaltiot ovat vuodesta 2000 lähtien sopineet seuraavista säännöksistä, joilla romaneille taataan merkittäviä oikeuksia:

- Vuonna 2000 hyväksytyssä rodusta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua koskevassa direktiivissä (2000/43/EY) kielletään rotuun tai etniseen taustaan perustuva syrjintä työpaikoilla sekä muilla elämän osa-alueilla, kuten koulutuksessa, sosiaaliturvassa, terveydenhuollossa sekä tavaroiden ja palvelujen käytössä.
- Vuonna 2008 tehdyssä neuvoston puitepäätöksessä rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta (2008/913/YOS) määritetään lait ja säännökset, joita jäsenvaltioiden tulisi noudattaa rasismiin ja muukalaisvihaan liittyvien rikkomusten käsittelyssä.
- Vuonna 2004 hyväksytyllä direktiivillä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella (2004/38/EY) taataan kaikille kansalaisille oikeus liikkua kaikkialla EU:n alueella sillä edellytyksellä, että he työskentelevät tai etsivät työtä, opiskelevat, ovat omavaraisia tai ovat siirtyneet eläkkeelle.

Rahoitus

Euroopan komission tapa lähestyä romanivähemmistön ongelmia on nimenomainen, mutta ei poissulkeva. Romanian osallisuuden edistämistä ei ole pyritty erottamaan EU:n muusta toiminnasta, vaan romanien erityistilanteeseen kiinnitetään huomiota kaikkien sellaisten EU:n poliitikkojen ja välineiden yhteydessä, joilla pyritään parantamaan kaikkien eurooppalaisten taloudellista tilannetta, terveyttä, elinoloja, työllistymismahdollisuuksia, kulttuurillista yhteisymmärrystä ja koulutusta.

Romanien osallisuutta tuetaan muun muassa seuraavilla yhteisön rahoitusvälineillä:

- Euroopan sosiaalirahasto, josta tuetaan työllisyyttä ja elinolojen parantamista ja jolla autetaan kansalaisia kehittämään koulutustaan ja osaamistaan
- Euroopan aluekehitysrahasto, josta tuetaan alueellista ja taloudellista kehitystä, kilpailukykyä ja alueiden välistä yhteistyötä kaikkialla EU:ssa
- Progress-ohjelma, johon sisältyy muun muassa "Moninaisuuden puolesta. Syrjintää vastaan"-tiedotuskampanja ja josta rahoitetaan romanien syrjintää torjuvia tietoisuuden lisäämistöimiä
- Elinikäisen oppimisen ohjelma, Youth in Action ohjelma, Kulttuuri-ohjelma (2007–2013), Terveysalan ohjelma 2008–2013 sekä monet muut komission toimet ja rahoitusjärjestelmät.

Romanien osallisuutta käsittelevä EU-foorumi

Joulukuussa 2008 pidetyssä EU:n yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston kokouksessa, joka seurasi 16. syyskuuta 2008 pidettyä ensimmäistä EU:n romaniasioiden huippukokousta, päätettiin perustaa foorumi, jossa käsitellään romanien osallisuutta edistäviä parhaita käytäntöjä ja kokemuksia. Foorumin ensimmäinen tapaaminen järjestettiin Prahassa 24. huhtikuuta 2009. Foorumin avulla olemassa olevia poliittisia prosesseja voidaan yhdenmukaistaa ja tehostaa niin kansallisella, eurooppalaisella kuin kansainväliselläkin tasolla.

Prahassa kokoontui noin 70 sidosryhmää, muun muassa jäsenvaltioiden hallitusten, kansalaisjärjestöjen, EU:n ja romaniväestön edustajia, jotka keskustelivat kymmenestä romaniväestön osallistamista koskevasta yhteisestä perusperiaatteesta. Nämä periaatteet ovat liitteenä EU:n työllisyys- ja sosiaaliasioiden vastaavien ministerien 8. kesäkuuta 2009 laatimissa romanien osallisuutta koskevissa päätelmissä.

